انگیزش تحصیلی

کتایون طرفدار

مقدمه

بحث انگیزش تحصیلی از مباحث چالش برانگیز و بسیار مهم در هر محیط آموزشی است که همیشه ذهن خانواده‌ها، دانش آموزان و متولیان آموزش را به خود معطوف داشته و تا آنجا که برخی از آن به عنوان مهم ترین عامل افت تحصیلی یاد می کنند، و البته همه ما شاهد آن هستیم که در بسیاری موارد مشکل دانش آموز ما فهم مطالب نیست بلکه بی انگیزگی است که مانع یادگیری می شود و آن هم سرانجام منجر به افت تحصیلی می گردد.

تعریف: طبق تعریف عابدی (۱۳۸۴) انگیزش تحصیلی یک حالت روان شناختی است و زمانی حاصل می شود که انسان خود را دارای کفایت لازم و خود کنترلی بداند و لوین(۱۹۸۵) معتقد است انگیزش تحصیلی عالی ترین شاهراه یادگیری است و در واقع چیزی است که یادگیری را جهت و شدت می بخشد و در حفظ تداوم آن به فردکمک می کند و نیرو و توان لازم را برای به پایان رساندن موفقیت آمیز یک تکلیف فراهم می کند.

علل و عوامل

– خانواده ؛ در واقع منظور شرایطی است که به لحاظ اقتصادی عاطفی، فرهنگی و ... بر خانواده حاکم است. مثلاً خانواده ای که در آن والدین دایم کشمکش داشته و درگیرند و یا خانواده ای که از نظر اقتصادی در شرایط نا به سامانی قرار دارد و از پس تامین حداقل ها هم بر نمی آید و یا خانواده‌ای که علم و دانش در آن جایگاهی نداشته و کتاب کالای غیر ضروری و کتابخوانی کاری عبث به حساب می آید؛ آیا در چنین خانواده هایی جایی برای ظهور، رشد و پرورش انگیزش تحصیلی باقی می ماند؟

– مدرسه، متاسفانه و گاهی محیط های آموزشی نه تنها گامی در جهت ایجاد و پرورش انگیزش تحصیلی بر نمی‌دارند بلکه اولاً با عدم حمایت و تشویق به موقع و به جا از دانش‌آموز از یک طرف و تنبیه و تحقیر او از سوی دیگر ثانیاً با تاکید بیش از حد به ارزشیابی های غیر اصولی حفظ مطالب، نمره مداری و مدرک گرایی و ثالثاً با عدم به کارگیری وسایل کمک آموزشی و تاکید بر کار های عملی و کارگاهی و... خود زمینه ساز مشکلات انگیزشی نیز هستند.

– دانش آموز، به طور قطع اگر بگوییم مهم ترین عامل در انگیزش تحصیلی خود فرد است، حرفی به گزاف نگفته‌ایم. در این بین بایستی این نکته را مد نظر قرار داد که گاهی برخی بیماری های جسمانی و روان شناختی مانند: کم خونی، فقر آهن، افسردگی، اضطراب و وسواس و... چنان طومار زندگی فرد را در هم می پیچد که توجه به امر یادگیری و مسایل انگیزشی را تحت الشعاع قرار داده و دائماً فرد را با این سوال مواجه می سازد که مشکل چیست؟

و به عبارتی چرا من حوصله درس خواندن ندارم ؟!!!!!

– بالاخره در این جا لازم است به نفوذ و فراگیر شدن روز افزون رسانه ها، تکنولوژی های ارتباطی و شبکه های مجازی اشاره ای داشته باشیم که به طور قطع یکی از عوامل بسیار تاثیر گذار در زمینه کاهش انگیزش تحصیلی است و نیاز به ارزیابی متخصصان و کارشناسان این حوزه دارد.

راهکار هایی برای افزایش انگیزش تحصیلی

با توجه به عواملی که بر شمردیم در این بخش به ارائه راهکار هایی در همین خصوص می پردازیم.

– آموزش خانواده: در اینجا منظور از آموزش خانواده جلسات کلیشه ای با عناوین تکراری نیست، بلکه جلساتی است که به صورت کارگاهی و زیر نظر متخصصان این حوزه برگزار می شود و خانواده ها را در جهت افزایش توانمندی و کاهش آسیب ها یاری می دهد.

– آموزش مربیان: احتمالاً همهٔ ما در دوران تحصیل خود تجربهٔ استفاده از محضر یک استاد دلسوز و با تجربه را داشته‌ایم و به نقش انکارناپذیری که این گونه اساتید در تعیین مسیر زندگی ما داشته اند اذعان داریم، از همین رهگذر بایستی به مسئله توانمند سازی مربیان و آگاه ساختن آن‌ها نسبت به تاثیر شگرفی که در ایجاد و استمرار انگیزش تحصیلی در دانش آموزان دارند توجه ویژه ای داشت.

– آموزش دانش آموز،همان طور که قبلاً ذکر گردید توجه به سلامت جسمانی و روانی فرد و بررسی دقیق آن توسط متخصصین و حل مشکلات این دو حوزه بایستی در راس همه اقدامات قرار گیرد و در مرحله بعد توجه به راهکار هایی که در ذیل آمده کمک شایانی به افزایش انگیزش تحصیلی دانش آموزان خواهد کرد.

– طرح مطالب درسی به صورت پرسش های جالب که باعث ایجاد چالش ذهنی و پویندگی و احساس نیاز در فرد می‌گردد.

– کمک به دانش‌آموز برای کسب موفقیت در درس جدید؛ چرا که در اثر شکست، نگرش منفی در فرد ایجاد می شود و در مقابل یادگیری همراه با موفقیت منجر به تصویر مثبت و ایجاد انگیزه می شود.

– تجربه و تماس مستقیم با مطالب درسی، یعنی سعی کنیم دانش آموزان تجربه عملی داشته باشند.

– در شرایط مناسب از تشویق های کلاسی مثل آفرین، خوب بود و... غافل نشویم.

– کاری را که دانش آموز باید انجام دهد دقیقاً مشخص کنیم.

– تبادل نظر با دانش آموزان درباره ی مشکلات درسی و شرکت دادن آن ها در طرح فعالیت ها

– اهداف آموزشی مورد انتظار از دانش آموز را در آغاز درس بیان کنیم، اهداف باید کاملا روشن و مشخص باشند.

– اجرای نقش برای برخی از دروس مانند تاریخ و ادبیات و دینی. بهتر است از روش اجرای نمایش استفاده کنیم.

– مطالب آموزشی بایستی از ساده به دشوار تنظیم شوند.

– از مقایسه دانش آموزان با یکدیگر پرهیز شود.

قدردانی از کار دانش آموز او را به تلاش و کوشش بیشتر وادار خواهد کرد.

– برقراری ارتباط بین مطالب درسی و واقعیات زندگی

– بازخورد دادن به دانش آموزان و آگاه کردن او از نتایج پیشرفتش بسیار مهم است.

– مقابله با بازدارنده های عاطفی و هیجانی موجب دلسردی و کاهش علاقه دانش آموز می شود. مانند دبیری که بیش از حد سختگیری می کند، سخت نمره می دهد، تبعیض قائل می شود و...

– خودمان الگو باشیم، از کار و رشته خود بد نگوییم.

طرح: عصرمردم

جدول شماره ۹۴/۷۶۴

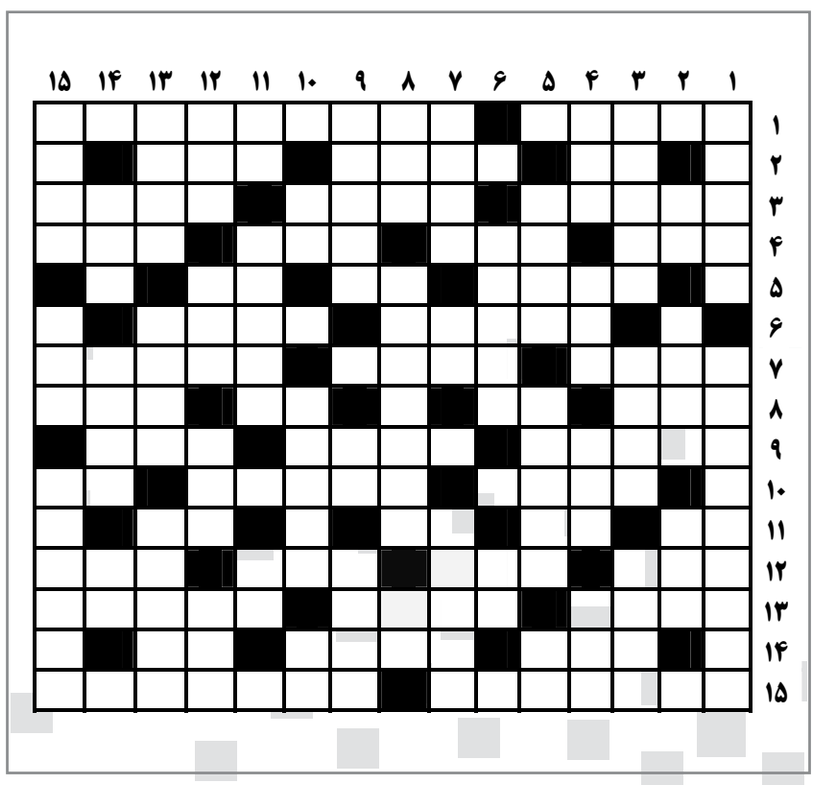

افقی:

۱-وسیله حمل میوه- راوی قصه
۲-آدم دم بریده- مؤسس- بسیار محرمانه
۳-اغلب فارغ‌التحصیلان اینگونه‌اند- آموزش دهنده- نویسنده
۴-دوستی- روستایی چسبیده به شیراز- بی‌ادبی- ارزش
۵-جاری- بعد- دوستی
۶-از بیماری‌های خطرناک رایج در عربستان- غلاف شمشیر
۷-تسمه- از بازی‌های نشانه‌روی- پادشاه
۸-اول- رود آرام روسی- حرف همراهی- همیشه
۹-جزیره‌ای که روسیه آن را تصرف کرد- روی نامه می‌زنند- ناگزیری و استیصال
۱۰-انتقال دهنده- برخی آن را پرورش می‌دهند- سدی در خوزستان
۱۱-صدای دردناک- دولا- ضمیر اشاره به دور- حیوان درنده
۱۲-خوف- طلای سیاه- مقصد- مادر باران
۱۳-گستردگی- اطمینان قلبی- مرمت کردن
۱۴-وراج دم بریده- فرشته خارجی- مکان
۱۵-ذکر نمودن- دیکتاتوری

عمودی:

۱-از وسایل تنظیف- به رژیم مستبدانه می‌گویند
۲-پهلوان- شوک دهنده- از حیوانات وحشی
۳-از شهرهای بزرگ بنگلادش- قابل وثوق- خاندان ملعون عربستانی
۴-از کتاب‌های مقدس هندوها- بزرگترین آبزی- بازنده شطرنج- شکاف کوچک
۵-دوچرخه دارد- کشاورز- یکصد مترمربع
۶-گوش گرفتن- قیمت
۷-از لباس‌های زنانه- پاسخ منفی عرب- یقین حاصل کردن
۸-رشته کوهی در قاره آمریکا- مجلس مشورتی- واحد پول ژاپن
۹-نوعی ابر- ریشه- مقابل اینجا
۱۰-عدد خیطی- از اصطلاحات هندسی- فلج
۱۱-تکخال- ویژه و ضمیمه ادبی که چند سال پیش عصر مردم منتشر می‌کرد- کنایه از زیباروی
۱۲-از بازی‌های قدیمی- راهنمایی کننده- ستایش- از ماه‌های قمری
۱۳-نوعی حساب جاری- فرودگاه- همسر عروس
۱۴-چین و چروک صورت- حروف رمزی که معادل عددی دارند- بدون
۱۵-نام یکی از پسران فریدون- حبس- قوی

جواب جدول شماره ۹۴/۷۶۳

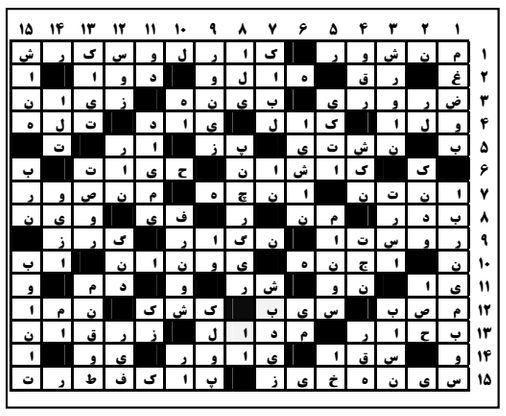

سودوکو

جدول شماره ۹۴/۲۳۸

	9	2	4	8		5	7	
								6
		7		5	6			
		4				7	5	
9	8	5	2		7	1	4	3
	1	3				9		
			6	7		3		
4								
	7	8		2	5	6	1	

جواب جدول شماره ۹۴/۲۳۷

7	2	1	5	3	6	9	4	8
5	9	8	7	4	1	3	6	2
3	6	4	8	2	9	5	7	1
9	3	2	4	5	7	1	8	6
6	8	7	1	9	2	4	5	3
1	4	5	6	8	3	7	2	9
4	5	9	3	6	8	2	1	7
2	7	6	9	1	5	8	3	4
8	1	3	2	7	4	6	9	5

شیوه حل جدول سودوکو

یک سودوکوی معمولی دارای ۹ ستون عمودی و ۹ ردیف افقی است که توسط خطوط پررنگ‌تر به ۹ جعبه ۳ در ۳ تقسیم شده است.

تعدادی از خانه‌ها در این جدول دارای عدد هستند و وظیفه شما این است که خانه‌های خالی را پر کنید طوری که هیچ عددی در یک ستون، ردیف و جعبه تکرار نشود.

اعدادی که در هر ردیف و ستون قرار می‌گیرد از عدد ۱ تا ۹ را شامل می‌شود و نباید تکراری باشند.

آشنایی با قرآن

متفکر شهید استاد مرتضی مطهری

تفسیر سوره اعلی

دو عامل رستگاری

قد افلح من تزکی. و ذکر اسم ربه فصلی. رستگار شد آن کسی که پاک شد. تزکی از ماده زکات است. زکات به معنی پاکی است. تزکیه یعنی پاک کردن و تزکی یعنی پاک شدن.

در سوره جمعه می‌خوانیم: هو الذی بعث فی المیین رسولا منهم یتلوا علیهم ایاته و یزکیهم. پیغمبر آمده که مردم را تطهیر کند، تزکیه کند، از چه؟ از هر آلودگی.

به خود زکات از آن جهت زکات می‌گویند که انسان را از آلودگی وابسته بودن به مال آزاد می‌کند. انسان وقتی که مال و ثروت دارد اگر به این حالت باشد که هر چه دارم مال خودم است و مال خودم را نباید به کسی بدهم، این یک تعلق و وابستگی و آلودگی است و لهذا در قرآن می‌فرماید: خذ من اموالهم صدقه تطهرهم و تزکیهم بها از اموال اینها صدقات مالشان را بگیر و به این وسیله خودشان را پاک کن؛ یعنی وسیله تزکیه روح و تزکیه نفس آنهاست. قد افلح من تزکی. نیمی از تعلیمات پیغمبر(ص) تعلیمات تزکیه‌ای است، تعلیماتی است که انسان را از نظر عمل، از نظر اخلاق، از نظر فکر، از نظر روح آزاد و از آلودگی‌ها پاک می‌کند.

اینها جنبه‌های منفی قضیه است، یعنی جنبه‌ای تخلیه‌ای، جنبه‌های پاکیزه کردن و صاف کردن. و ذکراسم ربه فصلی. رستگار شد آن کسی که پاک شد با عمل کردن به این دستورها و آن کسی که نام پروردگار خود را می‌برد و نماز می‌خواند و عبادت می‌کند.

آن تزکی عنوان پاکی را داشت، آلودگی‌ها را دور کردن. مکرر گفته‌ایم که قرآن روی این مطلب خیلی تکیه دارد. اگر ما بخواهیم اصول تعلیمات را ذکر بکنیم دو قسمت خواهد بود: یک قسمت امور منفی یعنی اموری که باید آنها را طرد و نفی کرد، که تحت عنوان تزکیه و تقوا یاد می‌شود.

قسمت دوم کارهای مثبت که باید انجام داد، که تحت عنوان احسان یا عنوان‌هایی شبیه آن یاد می‌شود، یعنی کارهای مثبت نیک را انجام دادن. و ذکر اسم ربه فصلی. از نماز به عنوان نمونه یاد شده چون از نظر قرآن نماز بزرگترین عامل تربیتی و اصلاحی است.

یک مصداق برای این آیات

البته همین طوری که بعضی مفسرین گفته‌اند آیه عمومیت و کلیت دارد ولی در بعضی از روایات، این آیات را به یک مصداق خاص و معین تطبیق کرده‌اند. البته آن، مصداق است، یعنی منحصر نیست.

[گفته‌اند] قد افلح من تزکی [یعنی] رستگار شد آن کسی که خود را به وسیله فطره دادن پاک کرد و ذکر اسم ربه فصلی آن کسی که نام پروردگار خودش را به عنوان نماز عید برد و نماز عید را به جا آورد. بنابراین زکات فطره و نماز عید یک مصداق از این آیات کلی هستند. این دو آیه به صورت مغایب است: رستگار شد کسی که پاک شد، رستگار شد کسی که خدا را یاد کرد و نماز خواند. بعد مخاطب مردم می‌شوند، آن مردمی که در آن زمان بودند بالخصوص، آن مردمی که اکثریتشان تذکر پیغمبر(ص) را قبول نمی‌کردند. پس سوره از این نظر باز سه قسمت شد؛ اول مخاطب پیغمبر بود: سبح اسم ربک الاعلی.

بعد قد افلح من تزکی به صورت مغایب: کسانی که پاک شدند رستگار شدند. بعد یک مرتبه مردم دوباره مخاطب می‌شوند به عنوان ملامت، آن مردمی که متذکر نمی‌شوند و اعراض می‌کنند: بل توثرون الحیوه الدنیا. به صورت یک افسوس می‌گوید: اما شما این زندگی پست و آلوده را بر آن زندگی پاک ترجیح می‌دهید.

زندگی پست‌تر

یادم نیست که در ذیل کدام یک از آیات بود [که این مطلب را توضیح دادیم. گاهی به صورت حیوه الدنیا می‌آید،] یعنی به تعبیر مضاف و مضاف‌الیه به اصطلاح علمای ادب. [اینجا] تعبیر به صورت صفت و موصوف است: الحیوه الدنیا یعنی آن پست‌ترین زندگی‌ها، آن زندگی پست‌تر نه زندگی در جهان پست‌تر، زندگی‌ای که خود آن زندگی پست‌تر است؛ یعنی مردمی که در همین دنیا هم هستند و زندگی می‌کنند دو جور زندگی دارند: بعضی زندگی‌شان زندگی اعلی است چون زندگی‌ای است که آلودگی در آن زندگی هیچ وجود ندارد، زندگی الهی است بر اساس خداشناسی و خداپرستی. بعضی دیگر مثل این کرم‌هایی که در لجن زندگی می‌کنند غرق در آلودگی هستند. می‌فرماید شما همین زندگی‌های پست و آلوده را بر همه چیز ترجیح می‌دهید؛ کأنه ای افسوس که شما چنین هستید! و الاخره خیر و ابقی آخرت بهتر است و جاودانه‌تر.

با اینکه آخرت جاودانه است و دنیا جاودانه نیست ولی چون انسان با دنیا جوری رفتار می‌کند که کأنه این دنیا یک زندگی جاودانه دارد (با خود فکر می‌کند ما هنوز که عمرمان خیلی زیاد است، ما که هنوز عمری نکرده‌ایم، حالا که هستیم، کأنه برای همیشه هستیم) می‌گوید تو که این را جاودانه خیال می‌کنی، جاودانه حقیقی اوست، آخرت جاودانه‌تر است.

ان هذا لفی الصحف الاولی. صحف ابراهیم و موسی. قرآن می‌گوید مطلبی که اینجا گفتیم مطلبی است که در کتب آسمانی پیشین هم عین این مطلب گفته شده. ابوذر از رسول اکرم(ص) سؤال می‌کند که آیا چیزی در قرآن هست که در صحف ابراهیم بوده است؟

پیغمبر اکرم(ص) همین آیات را خواندند: قد افلح من تزکی. و ذکر اسم ربه فصلی. بل تؤثرون الحیوه الدنیا. و الاخره خیر و ابقی. ان هذا لفی الصحف الاولی. صحف ابراهیم و موسی.